

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA
FORSKNINGSETISKA
DELEGATIONEN

Forskningsetiska delegationen

Verksamhetsberättelse | 2014

www.tenk.fi

Forskningsetiska delegationen

Verksamhetsberättelse | 2014

1 | DELEGATIONENS SAMMANSÄTTNING OCH MÖTEN

Forskningsetiska delegationen (TENK) är ett sakkunnigorgan tillsatt av undervisnings- och kulturministeriet som behandlar etiska frågor med anknytning till vetenskaplig forskning. Dess uppgift är att främja god vetenskaplig praxis och förebygga oredlighet i forskning (Förordning om forskningsetiska delegationen 1347/1991). Undervisnings- och kulturministeriet tillsätter delegationens medlemmar enligt det vetenskapliga samfundets förslag för en treårsperiod.

Delegationen är i mitten av sin mandatperiod 1.2.2013-31.1.2016. Ordförande för delegationen är kansler emerita **Krista Varantola** från Tammerfors universitet och vice ordförande professor **Markku Helin** från Åbo universitet. Delegationen har därtill åtta övriga medlemmar:

- direktör **Arja Kallio**, molekylärbiologi och biokemi, Finlands Akademi
- docent, äldre forskare **Jyrki Kettunen**, hälsovetenskap, Arcada

- docent, universitetslektor **Pekka Louhiala**, medicinsk etik, Tammerfors universitet och Helsingfors universitet
- forskningsdirektör **Per Mickwitz**, Finlands miljöcentral
- professor **Kirsi Saarikangas**, konsthistoria, Helsingfors universitet
- professor **Ari Salminen**, förvaltningsvetenskap, Vasa universitet
- chef för juridiska frågor **Ari Suomela**, rättsvetenskap, Tekes
- professor **Pirkko Walden**, företagsekonomi, Åbo Akademi

Delegationen sammankom sex gånger under den period som här granskas. Nya verksamhetsledaren för Vetenskapliga samfundens delegation (VSD) **Lea Ryyänen-Karjalainen** besökte mötet i april och rådet för yrkeshögskolornas rektorer ARENE deltog på forskningsetiska delegationens inbjudan i mötet i augusti för att diskutera yrkeshögskolornas forskningsverksamhet och GVP-anvisningarna. Mötet i oktober hölls som ett tvådagarsbesök vid Jyväskylä universitet.

Som delegationens sekreterare under tiden 1.1.2014-31.5.2014 fungerade forskningsetiska delegationens generalsekreterare, docent **Sanna Kaisa Spoof**. Som vikarie under hennes alterneringsledighet från och med 1.6.2014 fungerade KoD **Iina Kohonen**. Assistent FM **Terhi Tarkiainens** tjänstebestämmelse ändrades i maj till planerare för att bättre motsvara hennes arbetsuppgifter. Under tiden 1.5.2014-31.12.2014 arbetade även utbildningsplaneraren PeM **Heidi Hyytinen** i forskningsetiska delegationen. Både Hyytinen och Tarkiainen arbetade på deltid.

Forskningsetiska delegationen delar kansli med Vetenskapliga samfundens delegation i Helsingfors, på adressen Snellmansgatan 13.

2 | FÖREBYGGANDE VERKSAMHET OCH UTBILDNING

Den viktigaste uppgiften under delegationens pågående treårsperiod har fastställts vara koordinering av utbildning i forskningsetik på högskolor och i forskningsorganisationer, i synnerhet inom ramen för universitetens doktorsprogram. För detta uppdrag grundades sommaren 2013 en utbildningsarbetsgrupp som fortsatte sin verksamhet till slutet av år 2014. I arbetsgruppen deltog kansler Krista Varantola (Tammerfors universitet), äldre forskaren Jyrki Kettunen (Arcada), universitetslektorn Pekka Louhiala (Helsingfors universitet), professor Pirkko Walden (Åbo Akademi), professor **Riitta Keiski** (Uleåborgs universitet), akademiforskare **Erika Löfström** (Helsingfors universitet) och forskardoktor **Petteri Niemi** (Jyväskylä universitet) samt forskningsetiska delegationens generalsekreterare Sanna Kaisa Spoof (under perioden 1.1.-31.5.2014) och tf. generalsekreteraren Iina Kohonen (under perioden 1.6.-31.12.2014). Som arbetsgruppens sekreterare fungerade planerare Terhi Tarkiainen (under perioden 1.1.-30.4.2014) och utbildningsplanerare Heidi Hyytinen (under perioden 1.5.-31.12.2014). Arbetsgruppen sammanträdde fyra gånger under år 2014.

Arbetsgruppen och forskningsetiska delegationen anordnade i oktober det till forskarskolor inriktade seminariet *Forskningsetik är en central resurs i den akademiska världen (Tutkimusetiikka on akateemisen yhteisön keskeinen resurssi)* som koncentrerade sig på utbildning i forskningsetik. Dessutom blev arbetsgruppen klar med anvisningarna för utbildning inom forskningsetik. Anvisningarna koncentrerar sig på doktorsutbildning och målet är att stärka ställningen för utbildning i forskningsetik och öka utbildningens enhetlighet. Även om dessa anvisningar är särskilt ämnade för doktorsutbildning, kan universitet och högskolor använda anvisningarna som stöd när de lägger upp undervisning i forskningsetik för grundexamensstudier och personalen. Rekommendationen går i samma linje med GVP-anvisningarna som förnyades år 2012.

Ett av de viktigaste uppdragen under år 2014 rörande utbildning var den konkreta starten av webbkursprojektet

inom forskningsetik och ansvarsfull vetenskapssamfundning i samarbete med delegationen för informationsutbredning (TJNK). Webbkursen är planerad som riksomfattande för universitet och yrkeshögskolor. Före årets slut förband sig flera instanser till projektet och VSD:s verksamhetsledare Lea Ryynänen-Karjalainen åtog sig ordförandeskapet för styrgruppen som för första gången sammanträdde i januari 2015. Till sekreterare valdes planerare Terhi Tarkiainen. Målet är att få en riksomfattande webbkurs till pilotstadiet hösten 2015.

Forskningsetiska delegationens och UNIFI:s gemensamma arbetsgrupp, som kartlägger forskningsetiska problem i handlednings- och granskningsprocessen för doktorsavhandlingar, startades i slutet av år 2013 på initiativ av forskningsetiska delegationen och fortsatte sin verksamhet under 2014. Som ordförande fungerar Krista Varantola och övriga medlemmar är universitetslektor Erika Löfström från Helsingfors universitet och professor **Pirjo Nuutila** från Åbo universitet. Expertmedlemmar i arbetsgruppen är även verksamhetsledare **Leena Treuthardt** från UNIFI, samt Sanna Kaisa Spoof och Iina Kohonen (från och med 1.6.2014) från forskningsetiska delegationen. Sekreterare för arbetsgruppen är administrativ chef **Heikki Eilo** från Tammerfors universitet. Arbetsgruppens uppdrag är att ge rekommendationer till universitetet om de olika skedena i avhandlingsprocessen. Arbetsgruppen sammanträdde sex gånger.

I slutet av år 2014 hade totalt 75 instanser förbundet sig till "flaggskeppet" inom forskningsetiska delegationens förebyggande anvisningar, *God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankor om avvikelser från den i Finland. Forskningsetiska delegationens anvisningar 2012: samtliga universitet, merparten av yrkeshögskolorna, nästan alla forskningsinstitut och därtill 11 andra instanser. Den trespråkiga GVP 2012-anvisningen kan beställas utan avgift från delegationens kontor och pdf-versionen finns på webbplatsen.*

Till förslaget *Etiska principer för humanistisk, samhällsvetenskaplig och beteendevetenskaplig forskning och förslag om ordnande av etikprövning* som delegationen utarbetat hade förbundet sig i slutet av 2014 totalt 62 universitet, yrkeshögskolor och forskningsinstitut. Forskningsetiska delegationen fortsatte koordineringen av denna etiska förhandsbedömning av forskning inom humanvetenskaperna (IEEA) samt arbetet med att främja samarbetet mellan regionala och organisationsspecifika etiska kommittéer som utför bedömningar inom branschen.

Ordförande för forskningsetiska delegationens *uppföljningsarbetsgrupp för etisk förhandsbedömning inom humanvetenskaperna* var professor **Risto Turunen** från Östra Finlands universitet och vice ordförande var utvecklingsdirektör **Arja Kuula-Luumi** från Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv vid Tammerfors universitet. Övriga medlemmar

Etikdagen 2014 fyllde Vetenskapernas hus med deltagare. Förmiddagens huvudtalare var (fr. vänst.) prof. Anne Glover och kansler Kari Raivio, diskussionens ordförande prof. Risto Nieminen. Foto: Tuukka Troberg

var överlärare **Irma Mikkonen** från yrkeshögskolan Savonia och forskningsprofessor **Jussi Simpura** från Institutet för hälsa och välfärd. Forskningsetiska delegationens generalsekreterare och planerare fungerade som arbetsgruppens sekreterare och hade hand om det praktiska koordineringsarbetet.

Uppföljningsarbetsgruppen kartlade avgivandet av IEEA-utlåtanden genom att utarbeta en enkät till kommittéerna. Utgående från denna utarbetades rapporten *Uppföljning av etisk förhandsbedömning inom humanvetenskaperna för organisationer som förbundet sig till forskningsetiska delegationens anvisningar 2013 (Ihmistieteiden eettisen ennakoarvioinnin seuranta TENKin ohjeisiin sitoutuneille organisaatioille 2013)*. Ordförandena och sekreterarna för de etiska kommittéerna bjöds in till ett diskussionstillfälle i Vetenskapernas hus i april. På mötet konstaterades att uppföljningsarbetsgruppens verksamhet hade uppnått sitt syfte och det beslutades att gruppen i fortsättningen endast sammanträder vid behov. Uppföljningen av etisk förhandsbedömning inom humanvetenskaperna kommer att fortsättas genom att årligen samla in de etiska kommittéernas verksamhetsberättelser.

Utöver utarbetandet av anvisningarna låg tyngdpunkten för delegationens arbete på olika nationella och internationella expertuppdrag och nätverksbildning för att främja forskningsetisk verksamhetskultur. Arbetet med att ge råd till forskare och studerande samt det övriga förebyggande arbetet fortsatte. Forskningsetiska delegationen mottog begäranden om föreläsningar i anslutning till forskningsetik av högskolor och övriga forskningsorganisationer. Ordförande för forskningsetiska delegationen, vissa medlemmar, generalsekreteraren och utbildningsplaneraren gav utbildning i forskningsetik runt om i landet (BILAGA 1, på

finska). Dessutom gav man råd om utredningsmekanismer för misstankar om avvikelser från god vetenskaplig praxis till olika instanser.

År 2014 arrangerade forskningsetiska delegationen tre seminarier inom forskningsetik. *Etikdagen (Etiikan päivä)* som blivit ett årligt evenemang arrangerades 18.3.2014 i Vetenskapernas hus i Helsingfors (BILAGA 4). Forskningsetiska delegationen var huvudarrangör för dagen. Dagens tema var *Vetenskap, etik, politik – beslutsfattande som baseras på forskningsdata (Tiede, etiikka, politiikka – tutkimustietoon perustuva päätöksenteko)*. Huvudtalare var professor **Anne Glover**, Europeiska kommissionens vetenskapliga rådgivare. Ämnet för seminariet 29.10.2014 som riktade sig till forskarskolor var *Forskningsetik är en central resurs i den akademiska världen (Tutkimusetiikka on akateemisen yhteisön keskeinen resurssi)* (BILAGA 5). Ämnet för forskningsetiska delegationens höstseminarium 11.11.2014 var *Etik i forskning av minderåriga (Alaikäisiin kohdistuvan tutkimuksen etiikkaa)* (BILAGA 6). Samtliga ovannämnda seminarieföredrag har publicerats på forskningsetiska delegationens webbplats.

Dessutom arrangerade forskningsetiska delegationen i samarbete med delegationen för informationsspridning och Kulturfabriken för Informationsspridning TIUKU en expertworkshop om etiken inom vetenskap, konst och journalism 3.11.2014. Samarbetet med TIUKU och delegationen för informationsspridning fortsätter under året 2015. Forskningsetiska delegationen och delegationen för informationsspridning anordnade tillsammans med VSD ett diskussionstillfälle för forskarskolor och intressentgrupper om genomförandet av en webbkurs i forskningsetik och ansvarsfull vetenskapskommunikation 16.12.2014. Utgående från dessa diskussioner började man arbeta på en webbkurs, som ämnas komma till pilotstadiet under hösten 2015.

3 HANDLÄGGNING AV MISSTANKAR OM AVVIKELSER FRÅN GOD VETENSKAPLIG PRAXIS (GVP)

3.1. Till forskningsetiska delegationen anmälda misstankar om avvikelser från god vetenskaplig praxis och konstaterade avvikelser

År 2014 fick forskningsetiska delegationen, via finländska universitet, yrkeshögskolor och andra forskningsorganisationer som förbundit sig att följa GVP-anvisningarna, totalt 23 nya anmälningar om misstankar om avvikelser från god vetenskaplig praxis. Misstankarna utreddes i den organisation där det forskningsarbete som misstanken gällde pågick eller hade pågått. I ett del av de anmälda GVP-fallen fortsatte behandlingen över årsskiftet.

Enligt de anmälningar som forskningsetiska delegationen mottog slutfördes det i forskningsorganisationerna år 2014 totalt 21 GVP-utredningar, varav en del inlemts år 2013. Av dessa fall var 15 sådana där avvikelse inte kunde konstateras. Dock konstaterades i sex fall avvikelse från god vetenskaplig praxis. Fyra av dessa gällde plagiat och två avvikelse från god vetenskaplig praxis i anslutning till upphovsfrågor. Anonymiserade sammanfattningar av dessa konstaterade avvikelser presenteras i punkt 3.2.

3.2. Konstaterade avvikelser från god vetenskaplig praxis i forskningsorganisationer

Fall 1: Yrkeshögskolans lektor plagierade i en faktabok

På en yrkeshögskola slutförde man GVP-processen för en av skolans lektorer efter misstanke om avvikelse från god

vetenskaplig praxis. Enligt förundersökningen hade lektorn citerat direkt och utan källhänvisningar från forskare X:s pro gradu-arbete i en faktabok som utgavs av en kommersiell förläggare. Lektorn medgav att källhänvisningarna fattades och att det fanns direkta citat från tidigare verk utan korrekta referenser. Enligt beslutet konstaterades lektorn skyldig till försummelse av god vetenskaplig praxis.

Fall 2: Flera forskares texter plagierades i pro gradu-avhandling

Vid ett universitet kunde man efter förundersökningen slutföra GVP-processen efter misstanke av åtta undertecknare mot en pro gradu-avhandling inom humaniora som färdigställdes år 2006. De undertecknade ansåg att pro gradu-avhandlingen bygger på omfattande kopiering. De identifierade nio omfattande citat utan korrekt hänvisning samt mindre plagiat från tio andra forskare. Det utfördes en förundersökning i fallet och slutsatsen var att magister X hade gjort sig skyldig till oredlighet genom att presentera flera andra forskares texter som sina egna. Om man hade känt till avhandlingens brister när den granskades, skulle avhandlingen inte ha godkänts. Universitetet ingrep inte längre i beslutet om godkännande av avhandlingen, men undersökningens beslut anslöts till avhandlingen i universitetets bibliotek.

Fall 3: Plagiering i pro gradu-avhandling inom ekonomi

Universitetet konstaterade efter förundersökningen att ekonomistuderandens pro gradu-avhandling innehåller text som saknar korrekta referensuppgifter. Förundersökningen visade att studeranden hade plagierat en avsevärd del av strukturen, forskningsfrågorna, slutsatserna och texten i sitt lärdomsprov från forskare X:s forskning, samt avsevärda mängder från en myndighets publikation. Som slutsats konstaterades oredlighet genom plagiering och ingen egentlig utredning behövde sättas igång.

ANMÄLDA MISSTANKAR OM GVP-KRÄNKNING TILL TENK OCH KONSTATERADE GVP-KRÄNKNINGAR, ANTAL	2014	2013	2012	2011	2010
forskningsorganisationers officiella anmälningar om nya misstankar om GVP-kränkning till TENK	23	19	8	13	7
under året slutförda GVP-processer i forskningsorganisationer, där GVP-kränkning (fusk eller frångående av god vetenskaplig praxis) konstaterats*	6	4	5	3	2
under året slutförda GVP-processer i forskningsorganisationer, där GVP-kränkning ej konstaterats*	15	10	5	9	5
pågående GVP-process för anmälningar till TENK 31.12.	6	6	2	3	1

*I talen ingår även fall som anmälts innan år 2014, och slutförts år 2014.

Fall 4: I publikationen av ett tvärvetenskapligt projekt ringaktades en forskares delaktighet

På ett universitet slutförde man en egentlig utredning angående forskare X:s upphovsmannarätt till artiklar som publicerades under åren 2007-2011 inom ett tvärvetenskapligt, internationellt projekt. Föremålet för misstankarna var de ifrågavarande artiklarnas första författare, utländska forskare som arbetade med projektet, samt projektets ansvariga ledare. Rektorn ansåg i sitt beslut att projektets finska forskare och ansvariga ledare gjorde sig skyldiga till försummelse av god vetenskaplig praxis när de ringaktade forskare X:s delaktighet i forskningen och i de artiklar som publicerades om den. Kännetecknen på stöld uppfylldes dock inte. De forskare som arbetar utomlands och som hade skrivit i publikationerna konstaterades oskyldiga till avvikelse från god vetenskaplig praxis, även om de finländska anvisningarna gäller dem. Utredningsgruppens utlåtande innehöll en avvikande åsikt som en av medlemmarna framförde.

Fall 5: Avvikelse från god vetenskaplig praxis i en artikels skrivprocess

Vid ett forskningsinstitut publicerade forskarna X och Y en gemensam artikel utan tillåtelse av eller namn på forskare Z som deltog i skrivprocessen. Fallet föregicks av ett tvistemål om huruvida artikeln var färdig att publiceras. Direktören fattade utifrån GVP-utredningen beslutet att det faktum att den gemensamma artikeln kom till utgivarens granskning utan forskare Z:s tillåtelse samt att dennes namn hade lämnats bort från den gemensamma publikationen stred mot god vetenskaplig praxis. Enligt beslutet gjorde sig forskarna X och Y sig skyldiga till oredlighet i vetenskaplig verksamhet genom stöld. Utredningsgruppens utlåtande innehöll en avvikande åsikt som två av medlemmarna framförde.

Fall 6: Plagiering i pro gradu-avhandling

Vid ett universitet misstänktes att en pro gradu-avhandling innehöll plagiering. Avhandlingens författare medgav gär ningen i samband med förundersökningen, men konstaterade att det handlade om vårdslöshet.

Enligt utredningen var det fråga om ett misstag då författaren i all hast gjorde anteckningar och glömde skriva ner källan för texterna. Enligt rektorns beslut har det skett en avvikelse från god vetenskaplig praxis i ärendet och det finns inget behov för en egentlig utredning, förutsatt att författaren gör ifrågavarande rättelser på ett tilläggsblad som bifogas med avhandlingens.

3.3. Begärda och avgivna GVP-utlåtanden av forskningsetiska delegationen

Under år 2014 hade forskningsetiska delegationen för utlåtande totalt 11 nya fall av misstanke om avvikelse från god vetenskaplig praxis. I fyra fall gavs inget utlåtande, eftersom ärendet inte omfattades av forskningsetiska delegationens befogenheter. En begäran om utlåtande drogs ur beredningen på önskan av den som begärde detta innan forskningsetiska delegationen hann ge ett utlåtande. Beredningen av två begäranden om utlåtande var inte klar 31.12.2014. Forskningsetiska delegationen avgav således totalt fyra GVP-utlåtanden år 2014.

Utlåtande 1: Kravet för upphovsmannaskap är forskarens kontribution

En forskare inom medicin skickade en begäran om utlåtande till forskningsetiska delegationen angående dennes GVP-anmälan till universitetet. Enligt forskaren hade det han eller hon bidragit med till forskningen inte uppmärksammats i ett visst medicinskt forskningsprojekt eller i den publikation som bygger på detta. Enligt rektorns beslut hade det i det här fallet inte skett någon oredlighet i forskningen eller sådan försummelse att man skulle ha behövt sätta igång en egentlig utredning i GVP-processen.

I sitt utlåtande uppmärksammade dock forskningsetiska delegationen att förundersökningen visade sådan praxis som forskningsetiskt inte är klanderfri. Enligt forskningsetiska delegationen skulle projektledaren inte efter eget övervägande ha tagit bort författare från förteckningen med hänvisning till att tidskriften där forskningen skulle publiceras endast godkänner ett visst

UTLÅTANDEN MOTTAGNA OCH AVGIVNA AV TENK, ANTAL	2014	2013	2012	2011	2010
begäran om utlåtande som mottagits av TENK i anslutning till nya GVP-processer	11	5	8	8	2
utlåtanden avgivna av TENK i anslutning till GVP-process (inklusive andra begäran om utlåtande än i förra punkt)	4	5	5	7	1
GVP-utlåtande under arbete 31.12.	2	-	1	2	1
övriga begäran om expertutlåtande som TENK mottagit	-	1	5	1	-
TENKS övriga expertutlåtanden i anslutning till annat än GVP-processen	-	1	4	1	-
totalt antal avgivna utlåtanden	4	6	9	8	1

antal författare. I sådana här fall måste förfarandet kommas överens om med alla dem vars kontribution i forskningen uppfyller kriterierna för upphovsmannaskap och i gränsfall ska även de forskare tas med där det är osäkert om dessa uppfyller de nämnda kriterierna. I universitetets förundersökning fanns det inte med någon utomstående expert, som utgående från den omtvistade artikeln och parternas yttranden skulle ha kunnat bedöma om forskaren som begärt utlåtandet hade bidragit till artikeln med en sådan kontribution att det skulle ha räckt att anses som upphovsmannaskap. I svåra frågor om upphovsmannaskap är det vanligtvis nödvändigt att använda en sådan objektiv expert som förutom publikationens vetenskapliga innehåll även förstår hur publikationen förhåller sig till andra forskningsarbeten som har publicerats inom projektet.

På grund av detta ansåg forskningsetiska delegationen att man baserat på förundersökningen inte kunde utesluta den möjligheten att i förteckningen bortlämna namnet på forskaren som begärt utlåtandet innebär en avvikelse från god vetenskaplig praxis. **Forskningsetiska delegationen konstaterade som sin slutsats att universitetet ska påbörja en egentlig utredning som ingår i GVP-processen för att reda ut upphovsmannaskapet.**

Utlåtande 2: Forskningsinstitutet följde inte forskningsetiska delegationens anvisningar i GVP-utredningen

Forskningsetiska delegationen tog emot en begäran om utlåtande från två forskare där de bad om delegationens utlåtande angående om ett visst forskningsinstitut handlade på rätt sätt när det hanterade misstanken om avvikelse från god vetenskaplig praxis som var riktad mot deras verksamhet. Misstanken gällde ett projekt där forskarna fungerade som ledare och forskare, samt den vetenskapliga artikel som projektet publicerade. Forskarna var missnöjda med de tillvägagångssätt som forskningsinstitutet följde i den ifrågasvarande GVP-processen och det beslut som fattades i ärendet. Forskarna upplevde att de inte informerades om utredningens framskridande och att utredningen koncentrerade sig på inre konflikter på arbetsplatsen som inte tillhör GVP-processen. Forskarna berättade att de inte hade fått någon skriftlig anmälan om att utredningen hade börjat. De fick heller ingen information om vem som hade gjort anmälan och på vilka grunder. Det var också oklart för dem hur den aktuella artikeln blev utvald till föremål för en GVP-utredning. I den GVP-utredning som forskningsinstitutet utförde hittades inga hänvisningar om avvikelse från god vetenskaplig praxis, men i slutrapporten framfördes att artikelns forskningsresultat till viss del var överdrivna.

I sitt utlåtande instämde forskningsetiska delegationen i forskarnas uppfattning, enligt vilken forskningsinstitutet misslyckades med GVP-utredningen på många sätt. De misstänkta borde ha meddelats skriftligt om orsaken till misstanken och vem som hade lagt fram den och de borde

ha informerats om utredningens framskridande. Överdriften som nämndes i utredningens slutrapport var inte något som tillhör GVP-processen utan ett vetenskapligt tvistemål. **Eftersom öppenheten i processen är ovillkorlig grund för en rättvis behandling, konstaterade forskningsetiska delegationen som sin slutsats att forskningsinstitutet inte hade följt GVP-anvisningarna i sin utredning. Som åtgärd uppmanade forskningsetiska delegationen forskningsinstitutet att granska sin praxis så att den följer anvisningarna.**

Utlåtande 3: Utlåtande om ingenjörsarbete tillhörde inte forskningsetiska delegationen, klander för användning av nära släkting som handledare

Forskningsetiska delegationen tog emot en begäran om utlåtande där missnöje uttrycktes angående en förundersökning om misstanke om avvikelse från god vetenskaplig praxis som utfördes på en yrkeshögskola. Undersökningen gällde ett ingenjörsarbete som granskades på yrkeshögskolan år 2010. Enligt anmälan hade flera avvikelser från god vetenskaplig praxis ägt rum i utförandet och handledningen av arbetet. Enligt den som begärde utlåtandet var handledaren för ingenjörsarbetet både den handledes far och vid tiden för när ingenjörsarbetet blev klart även dennes chef. Enligt begäran om utlåtande hade fadern och ingenjörsarbetets författare utfört arbetet tillsammans och inte i ett handledningsförhållande. Den som begärde utlåtandet anklagade även den handledande läraren för underlåtenhet av sin arbetsuppgift vid handledningen av arbetet och bedömningen av lärdomsprovet. Enligt denne lät fadern ett professionellt forskningsföretag utföra arbetet. Den som begärde utlåtandet ansåg även att den påbörjade förundersökningen genomfördes felaktigt. Enligt denne hade bland annat mötena som hölls av yrkeshögskolans rättskydds nämnd som genomförde förundersökningen inte dokumenterats tillräckligt bra.

I sitt utlåtande lät forskningsetiska delegationen bli att undersöka de påståenden som den saknar befogenheter för gällande anordnandet av yrkeshögskolans utbildningsadministration samt påståendena om felaktig tillämpning av lagstiftningen gällande administrationen. Därtill uppmärksammade forskningsetiska delegationen i sitt utlåtande att GVP-anvisningarna ger den som utför förundersökningen stor handlingsfrihet gällande förfaringssätt, så att förundersökningen, som enligt anvisningarna är en preliminär kartläggning, kan utföras på det sätt som fallets karaktär kräver. Forskningsetiska delegationen hade inget att anmärka på i förundersökningsprocessen.

I de nuvarande GVP-anvisningarna har lärdomsprov på lägre än magisternivå sällats bort från GVP-utredningens område. Det är bättre att reagera på de forskningsetiska problem som uppträder i dem med utbildningsadministrationens

och läroanstaltens interna förfaringssätt för kvalitetskontroll än med en GVP-utredning <där man undersöker misstankar om kränkning av vetenskapens eller en annan forskares integritet. I de tidigare GVP-anvisningarna från år 2002, som tillämpades för det här ärendet, finns inte en liknande begränsning. Dock gäller även dessa bara undersökningen av misstankar om oredlighet eller försummelse gällande vetenskaplig verksamhet. Om ett etiskt problem inte hör ihop med vetenskaplig verksamhet ens i vid bemärkelse, är det inte forskningsetiska delegationens uppgift att ge ett utlåtande om det. **Efter att ha bekantat sig med ingenjörarbetet som var föremål för begäran om utlåtande, ansåg forskningsetiska delegationen att dess syften har varit professionella och att bedömningen av det inte tillhör forskningsetiska delegationens uppgifter. Därför gav delegationen inget utlåtande om de påstådda avvikelserna från god vetenskaplig praxis gällande ingenjörarbetet. På allmän nivå rekommenderade dock forskningsetiska delegationen yrkeshögskolan att precisera sina anvisningar för handledning av ingenjörarbeten. Användning av nära släktingar som handledare bör undvikas när man beaktar de forskningsetiska problemen som ett sådant handledningsarrangemang kan orsaka.**

Utlåtande 4: Jämförande forskningsutformning var inte plagiering

Forskningsetiska delegationen tog emot en begäran om utlåtande där missnöje uttrycktes angående en utredning om avvikelse från god vetenskaplig praxis som utfördes av ett universitet. GVP-utredningen gällde en pro gradu-avhandling som godkändes på universitetet år 2013. Den som begärde utlåtandet ansåg att det i avhandlingen finns stycken utan referens från dennes egen pro gradu-avhandling som godkändes år 2011. Enligt universitetets förundersökning uppfyllde lärdomsprovet inte kriterierna för oredlighet och försummelse i förhållande till den avhandling som den som begärde utlåtandet hade skrivit och ingen egentlig utredning påbörjades.

Forskningsetiska delegationen ombads särskilt att ta ställning till likheten hos de textavsnitt som beskriver forskningsprocessen. Det som var obestriddigt i ärendet var att pro gradu-avhandlingens författare hade återgett den forskningsutformning som den som begärt utlåtandet hade skrivit för att få jämförelsebara resultat. I sitt utlåtande ansåg forskningsetiska delegationen att den jämförande forskningsutformningen har lett till liknande språkbruk, särskilt i de avsnitt som beskriver forskningsutformningen och den föregående forskningen. Då syftet var att upprepa den tidigare forskningen ansågs detta vara förståeligt. Användning av långa parafrafer som innehåller flera meningar utan citat kan dock anses problematiskt, eftersom parafraferna kan fördunkla förhållandet mellan författarens egen text och den citerade texten. I utredningen som begäran om utlåtandet gällde kunde man ha fört fram på ett bättre sätt att förut-

om forskningsutformningen citerades även beskrivningen av den från forskningen som den som begärde utlåtandet hade gjort. **Forskningsetiska delegationen ansåg dock att pro gradu-avhandlingen inte hade som syfte att ringakta betydelsen av arbetet som den som begärde utlåtandet hade gjort som utgångspunkt för forskningen. Tvärtom fördes dess betydelse fram på flera ställen och på ett forskningsetiskt oklanderligt sätt. I begäran om utlåtande tog man heller inte upp omständigheter som inte hade behandlats i den tidigare utredningen. På grund av dessa orsaker ansåg forskningsetiska delegationen att det i utredningen inte hade kommit fram sådan försummelse som skulle kunna anses som en avvikelse från god vetenskaplig praxis.**

4 | SAMARBETE, INITIATIV SAMT PUBLIKATIONS- OCH INFORMATIONSVERKSAMHET

Forskningsetiska delegationen fortsatte bekanta sig med det forskningsetiska läget i universitetsstäderna utanför huvudstadsregionen. Jyväskylä universitet valdes som destination för delegationsmedlemmarnas och sekreterarnas studieresa. Resan ägde rum under två dagar 7.-8.10.2014. Värd för besöket var rektor vid Jyväskylä universitet **Matti Manninen**. Under besöket bekantade man sig utöver universitetets lokaler och verksamhet med dess forskningsetiska kommittés verksamhet.

Forskningsetiska delegationen följde aktivt med och deltog själv i diskussionen i medierna i anslutning till forskningsetik och publikationsverksamheten på området. Inom media diskuterades år 2014 till exempel ibruktageandet av plagieringsidentifierande system på alla högskolor. Delegationens nätverksbildande och information utåt skedde i form av seminarieföredrag som hölls av delegationens medlemmar och generalsekreterare (BILAGA 1, på finska) samt genom att publicera artiklar och ge intervjuer (BILAGA 2, på finska). Dessutom var delegationens medlemmar aktiva i såväl nationella som lokala etiska kommittéer och arbetsgrupper (BILAGA 3, på finska). Forskningsetiska delegationen följde även den öppna vetenskapens och forskningens nationella och internationella utveckling och uppmärksammade den i sin egen verksamhet genom att ge rekommendationer och främja etisk diskussion och utbildning om ämnet. Forskningsetiska delegationens medlem Jyrki Kettunen valdes till medlem i undervisnings- och kulturministeriets strategigrupp för öppen vetenskap och forskning och forskningsetiska delegationens medlem Per Mickwitz valdes till ordförande för rådet för strategisk forskning som har grundats vid Finlands Akademi.

5 | INTERNATIONELLA AKTIVITETER

Delegationens ordförande höll flera internationella presentationer under verksamhetsåret. Hon uppträdde i Rom på *World Congress for Freedom of Scientific Research*-konferensen 4.-6.4.2014 och i Ljubljana på *Ethical, Accountability, and Gender Perspectives*-konferensen 19.9.2014. Ordföranden är Finlands representant i den ständiga kommittén *Science and Ethics* som arbetar med forskningsetik inom All European Academies (ALLEA). Kommittén sammanträdde två gånger under år 2014, 1.4.2014 i Budapest och 16.-17.10.2014 i Barcelona. Därtill deltog ordföranden i de ständiga kommittéerna *Science and Ethics* och *Intellectual Property Rights* gemensamma möte som arrangerades av ALLEA i München 24.11.2014.

Forskningsetiska delegationen hade en central roll i planeringen och arrangemanget av expertseminariet *Research Integrity procedures and professional research ethics review processes in the Nordic countries – A Landscape Analysis*, som arrangerades av NordForsk. Seminariet anordnades i Oslo 9.4.2014. Ordföranden och generalsekreteraren deltog även med sina presentationer på konferensen.

Generalsekreteraren är medlem i och deltar i möten som hålls av ENRIO, nätverket för de europeiska nationella forskningsetiska byråerna. ENRIO höll sitt vårmöte i Bryssel 21.5.2014 och sitt höstmöte i Amsterdam 26.-28.10.2014. Vid mötena behandlades bland annat befästandet av ENRIOS ställning som expert inom Europeiska unionen.

Forskningsetiska delegationens generalsekreterare och ordförande besökte 5.-7.2.2014 Nederländernas vetenskapsakademi i Amsterdam där de bekantade sig med Nederländernas forskningsetiska praxis och de forskningsetiska frågor som hör ihop med *open access to data*-tänket.

Forskningsetiska delegationens medlem professor Markku Helin höll en presentation om ämnet *The Finnish Guidelines on Responsible Conduct of Research* under det forskningsetiska seminariet som arrangerades av Estlands vetenskapsakademi och Tartus universitet i Tallinn 6.6.2014.

Utbildningsplanerare Heidi Hyytinen deltog i *EARLI (European Association for Research on Learning and Instruction) Higher Education*-konferensen i Belgien 19.-22.8.2014.

Forskningsetiska delegationen bedriver aktivt samarbete såväl med de nordiska systerorganen som med EU-kommissionen, OECD och andra expertorgan i branschen.

6 | PERSONAL OCH EKONOMI

Forskningsetiska delegationen har övergått från en årlig verksamhetsplan till att utarbeta en verksamhetsplan för varje treårig mandatperiod. För varje kalenderår bekräftas

Ordförande Krista Varantola, Etikdagen 18.3.2014. Foto: Teija Riikola

dock tyngdpunktsområdena och de viktigaste åtgärderna för verksamheten separat i samband med att budgeten utarbetas. Forskningsetiska delegationen deltog i VSD:s strategiprocess för åren 2014-2018 och utarbetade även en egen delstrategi för den.

Undervisnings- och kulturministeriet hade anvisat 128 690 € till forskningsetiska delegationens disposition för år 2014. 34 000 € av detta anslag användes till verksamhetskostnader såsom publikations-, seminarie- och resekostnader.

Forskningsetiska delegationen hade 2014 en heltidsanställd, generalsekreteraren, samt en planerare som man delade med delegationen för informationspridning. Utöver det arbetade en utbildningsplanerare hos forskningsetiska delegationen på deltid med start 1.4.2014. VSD tillhandahöll ekonomisk administration, personaladministration, nätförbindelser och IT-tjänster för forskningsetiska delegationen. Vetenskapernas hus stod till förfogande för möten och seminarier.

Denna verksamhetsberättelse har framlagts för forskningsetiska delegationens möte den 25 februari 2015.

Krista Varantola
Ordförande

Iina Kohonen
Tf. generalsekreterare

BILAGA 1: FÖRTECKNING ÖVER SEMINARIER OCH KURSER SOM BEHANDLAT FORSKNINGSETIK, I VILKA DELEGATIONENS ORDFÖRANDE, LEDAMÖTER, GENERALSEKRETERARE ELLER UTBILDNINGSPLANERARE HAR HÅLLIT FRAMFÖRANDEN ÅR 2014

Ordförande **Krista Varantola:**

- Research integrity - Whose responsibility? - avajaispuhe, *Etiikan päivä*, Helsinki 18.3.2014.
- What does the global scene look like? - esitelmä, *NordForsk Seminar on Research Integrity procedures and professional research ethics review processes in the Nordic countries - A Landscape Analysis*, Oslo 9.4.2014.
- The autonomy of science and responsible conduct of research - esitelmä, *World Congress for Freedom of Scientific Research*, Rooma 4.-6.4.2014.
- Responsible conduct of research - whose responsibility? The Finnish experience - esitelmä, *Ethical, Accountability, and Gender Perspectives*, Ljubljana 19.9.2014.

Vice ordförande **Markku Helin**

- The Finnish Guidelines on Responsible Conduct of Research - esitelmä Viron Tiedeakatemian ja Tarton yliopiston järjestämässä tutkimuseettisessä seminaarissa, Tallinna 6.6.2014.

Medlem **Jyrki Kettunen**

- Tutkimusetiikka YAMK-opiskelijoille - luento osana tutkimusmenetelmäkurssia, Yrkeshögskolan Arcada Ab, Helsinki 27.2.2014
- Kehittäjän etiikka - pyydetty esitys, 13. metodologiaseminaari, Yrkeshögskolan Arcada Ab, Helsinki 2.4.2014.
- Tutkimusetiikka ammattikorkeakouluissa - luento, TENK:n ja ARENE:n tapaaminen, Helsinki 25.8.2014.
- Opiskelun etiikka AMK-opiskelijoille - luento osana tutkimusmenetelmäkurssia, Yrkeshögskolan Arcada Ab, Helsinki 20.10.2014.

Medlem **Pekka Louhiala**

- Tutkimusetiikka lääke- ja terveystieteilijöille - kurssi, Helsingin yliopiston lääketieteellinen tiedekunta, Helsinki 7.-21.1.2014.
- Introduction to research ethics - luento, Helsingin yliopiston lääketieteellinen tiedekunta, Helsinki 12.6.2014.
- Pakkopulla vai tutkijan voimavara? Kokemuksia tutkimusetiikan opettamisesta - esitelmä, *Tutkimusetiikka on akateemisen yhteisön keskeinen resurssi*, TENKin kutsuseminaari, Helsinki 29.10.2014.

Medlem **Ari Salminen**

- Opiskelun etiikka - luento, osa Vaasan yliopiston opiskelijoiden orientoitumispäivän ohjelmaa, Vaasa, 20.9.2014.

Generalsekreterare **Sanna Kaisa Spoof**

- Hyvä tieteellinen käytäntö ja eettinen ennakoarviointi ihmistieteissä. Responsible conduct of research and procedures for handling allegations of misconduct in Finland - kaksi esitelmää jatko-opiskelijoille, Vaasan yliopisto, Vaasa 24.1.2014.
- Tekijänoikeudet tutkimusjulkaisuissa - esitelmä jatko-opiskelijoille, Teatterikorkeakoulu, Helsinki 12.2.2014.
- Hyvä tieteellinen käytäntö ja eettinen ennakoarviointi ihmistieteissä - esitelmä jatko-opiskelijoille, Sibelius-Akatemia, Helsinki 20.3.2014.
- Responsible conduct of research and procedures for handling allegations of misconduct in Finland - esitelmä, *NordForsk seminar on Ethics*, Oslo 9.4.2014.

- Suku- ja kyläkirjaprojektien tutkimuseettiset haasteet - esitelmä, Haminan museo, Hamina 29.10.2014.

Tf. generalsekreterare **lina Kohonen**

- Kenelle tutkimuseetiikan koulutus kuuluu? - esitelmä yhdessä Heidi Hyytisen kanssa, *Tutkimusetiikka on akateemisen yhteisön keskeinen resurssi*, TENKin kutsuseminaari, Helsinki 29.10.2014.
- Hyvä tieteellinen käytäntö ja uusi tapa tuottaa tietoa - esitelmä, TENKin, TJNK:n ja TIUKUn tieteen, taiteen ja journalismin eettisiä kysymyksiä käsittelevä työpaja, Helsinki 3.11.2014.
- Good scientific practice and research ethics - esitelmä, *Good scientific practice and research ethics - Graduate School info, Lappeenrannan teknillinen yliopisto*, Lappeenranta 5.11.2014.
- Puheenvuoro yhdessä Heidi Hyytisen kanssa tutkimuseetiikan oppimismateriaali -hankkeesta, tutkijakouluverkoston kokous, Helsingin yliopisto, Helsinki 19.12.2014.

Utbildningsplanerare **Heidi Hyytinen**

- EARLI (European Association for Research on Learning and Instruction) Higher Education - konferenssi, Leuven 19.-22.8.2014.
- Puheenvuoro TENKin koulutustyöryhmän ohjeistuksesta, tutkijakouluverkoston kokous, Helsingin yliopisto, Helsinki 24.9.2014.
- Julkaiseminen ja hyvä tieteellinen käytäntö - esitelmä, *Julkaisijan aamupäivä*, Helsinki 25.9.2014.
- Responsible conduct of research and procedures for handling allegations of misconduct in Finland - esitelmä, Sibelius Akatemia, Helsinki 26.9.2014.
- Hyvä tieteellinen käytäntö - Mitä se on - opetus perusopiskelijoille, Helsingin yliopisto, Käyttäytymistieteiden laitos, Helsinki 1.10.2014.
- Kenelle tutkimuseetiikan koulutus kuuluu? - esitelmä yhdessä lina Kohosen kanssa, TENKin kutsuseminaari *Tutkimusetiikka on akateemisen yhteisön keskeinen resurssi*, Helsinki 29.10.2014.
- Osallistuminen Hyvän ohjauksen keskustelutilaisuuteen, Helsingin yliopisto, Käyttäytymistieteiden laitos, Helsinki 25.11.2014.
- Puheenvuoro yhdessä lina Kohosen kanssa tutkimuseetiikan oppimismateriaali -hankkeesta, tutkijakouluverkoston kokous, Helsingin yliopisto, Helsinki 19.12.2014.

BILAGA 2: ARTIKLAR OCH ANDRA PUBLIKATIONER SAMT INTERVJUER SOM DELEGATIONENS MEDLEMMAR FÖRFATTAT ELLER MEDVERKAT I 2014

Ordförande **Krista Varantola:**

- "Kenen integriteetti, kenen vastuu?" *ACATIIMI* 2/2014

Medlem **Pekka Louhiala**

- "Kuka on kirjoittaja?" Louhiala P., Saloheimo P., Launis V., *Duodecim* 2014;130:198-9.

Generalsekreterare **Sanna Kaisa Spoof**

- Haastattelu plagioinnista, *YLE Tiedeykkönen* 20.5.2014.

Tf. generalsekreterare **Iina Kohonen**

- Vilppi menee liian usein läpi – haastattelu, *Karjalainen* 28.12.2014.

BILAGA 3: DELEGATERNAS MEDLEMSKAP I NATIONELLA OCH LOKALA FORSKNINGSETISKA ORGAN ÅR 2014

Ordförande **Krista Varantola:**

- All European Academies ALLEA, Permanent Working Group on Science and Ethics, medlem.

Medlem **Jyrki Kettunen**

- Utbildnings- och kulturministeriets "Avoin tiede ja tutkimus" (ATT) initiativ, expert grupp, medlem.
- Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulujen ihmistieteiden eettinen toimikunta, ordförande.

Medlem **Pekka Louhiala**

- Helsingin yliopiston Hjelt-instituutin tutkimuseettinen toimikunta, ordförande

Generalsekreterare **Sanna Kaisa Spoof**

- European Network of Research Integrity Offices ENRIO, medlem.

Tf. generalsekreterare **Iina Kohonen**

- European Network of Research Integrity Offices ENRIO, medlem.

BILAGA 4

ETIIKAN PÄIVÄ 2014: TIEDE, ETIIKKA, POLITIIKKA **ETHICS DAY 2014: SCIENCE, ETHICS, POLITICS** **18.3.2014, Tieteiden talo (Kirkkokatu 6, Helsinki)**

Etiikan päivä on vuosittain järjestettävä tieteen eettisiä kysymyksiä käsittelevä seminaari. Pääjärjestäjänä on Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK).

Ethics Day is an annual seminar addressing ethical questions in science. Its chief organiser is the Finnish Advisory Board on Research Integrity (TENK).

Muut järjestäjät / co-organisers: Biotekniikan neuvottelukunta BTNK (Advisory Board on Biotechnology), Geenitekniiikan lautakunta GTLK (Board for Gene Technology), Tiedeakatemiain neuvottelukunta TANK (Council of Finnish Academies), Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta TJNK (Committee for Public Information in Finland, Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE (National Advisory Board on Social Welfare and Health Care Ethics), Valtakunnallinen lääketieteellinen tutkimuseettinen toimikunta TUKIJA (National Committee on Medical Research Ethics)

PROGRAMME (morning)

- 9.30** **Registration and Coffee**
- 10.00** **Welcoming words from TENK: Research integrity - Whose responsibility?**
Chancellor **Krista Varantola**, University of Tampere, Chair of the Finnish Advisory Board of Research Integrity (TENK)
- 10.20** **Science and society: time for a new deal**
Chair: Academician of Science, Dean **Risto Nieminen**, Aalto University, Chair of the Committee for Public Information in Finland (TJNK)
- What would an ethical approach to decision-making look like?**
Professor **Anne Glover**, Chief Scientific Adviser to the President of the European Commission
- Questions*
- Evidence-based policy or policy-based evidence**
Chancellor Emeritus **Kari Raivio**, appointed by the Prime Minister's Office to examine advisory functions in relation to decision-making in Finland
- Open discussion*
- 12.00 - 13.00** **Break**

www.etiikanpaiva.fi

OHJELMA (iltapäivä)

13.00 - 15.00 Rinnakkaissessiot

SALI 104 (1. krs) - *Sessio 1 Cherry picking: Tiedon valikoiva käyttö*

Järjestäjät: Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta (TJNK) ja Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta (ETENE)

Erilaisten mielipiteiden ja väitteiden esittäminen tietoverkkojen kautta on helppoa ja nopeaa. Tutkimustuloksia, faktaa, löytyy tukemaan lähes jokaista väitettä. ”Cherry picking” on tutkimustulosten valikoivaa käyttöä, jolloin perusteluina käytetään vain se osa tietoa, joka tukee omaa argumenttia. Poimitaanko Suomessa rusinat pullasta? Mitkä ovat luotettavan tiedon tuntomerkit? Löytyykö tutkimustieto helposti ja nopeasti, silloin kun sitä tarvitaan?

Keskusteluun johdattavat kansanedustaja **Sanna Lauslahti** (Tutkas), lääketieteen etiikan dosentti, yliopistonlehtori **Pekka Louhiala** (Helsingin yliopisto, Hjelt-instituutti, TENK) ja LKT, pääsihteeri emeritus **Harri Vertio** (Suomen Syöpäyhdistys). Keskustelun juontaa ja toimittajanäkökulman tarjoaa **Antti Bläfield**.

SALI 309 (3. krs) - *Sessio 2 Kliiniset lääketutkimukset: Tiedettä vai tuotekehittelyä?*

Järjestäjä: Valtakunnallinen lääketieteellinen tutkimuseettinen toimikunta (TUKIJA)

- Onko yhteistyö lääketieteellisuuden kanssa lähtökohtaisesti epäilyttävää?** Pääjohtaja **Juhani Eskola**, Terveyden ja hyvinvoinninlaitos THL
- Kliiniset lääketutkimukset – yliopistosairaalan näkökulma**, Tutkimusjohtaja **Lasse Viinikka**, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri HUS
- Tutkijan näkökulma - rahanahneutta vai tiedettä?** Professori **Timo Strandberg**, Helsingin yliopisto, Oulun yliopisto
- Kliinisten lääketutkimusten tieteellisyys – lääketieteellisuuden näkökulma**, Lääketieteellisen yksikön päällikkö **Mikko Kuoppamäki**, Orion Pharma
- Keskustelun puheenjohtajana toimii TUKIJAn puheenjohtaja, professori **Heikki Ruskoaho**, Helsingin yliopisto.

SALI 505 (5. krs) - *Sessio 3 Tutkimuksesta päätöksiksi: Onko eettistä olla hyödyntämättä tietoa?*

Järjestäjät: Biotekniikan neuvottelukunta (BTNK) ja Geenitekniikan lautakunta (GTLK)

- Kuinka muuntogeenisten kasvien hyväksymismenettelyjä tulisi kehittää?** Dosentti **Osmo Kuusi**, Aalto-yliopisto, Turun yliopiston Tulevaisuuden tutkimuskeskus
- Tietämättömyys geenitekniikkavastaisuuden selityksenä: kriittisiä huomioita**, VTT **Marko Ahteensuu**, Luonnontieteellinen keskusmuseo, Helsingin yliopisto ja dosentti **Helena Siipi**, Turku Institute for Advanced Sciences ja Filosofian oppiaine, Turun yliopisto
- Miten suomalaiset suhtautuvat biopankkeihin?** Tutkijatohtori **Karoliina Snell**, Helsingin yliopisto
- Genomitieto kliinikon apuna nyt ja tulevaisuudessa**, professori **Helena Kääriäinen**, Terveyden ja hyvinvoinninlaitos THL

14.30 - 15.00 Kahvitarjoilu

15.00 - 16.00 Päivän yhteenveto

- Terveiset rinnakkaissessioista**, puheenjohtaja: VTT **Markku Lehto**, Valtakunnallisen sosiaali- ja terveysalan eettisen neuvottelukunnan (ETENE) puheenjohtaja
- Suomen Akatemian puheenvuoro**, pääjohtaja **Heikki Mannila**, Suomen Akatemia
- Opetus- ja kulttuuriministeriön puheenvuoro**, neuvotteleva virkamies **Ilkka Turunen**, opetus- ja kulttuuriministeriö

Loppukeskustelu

www.etikanpaiva.fi

BILAGA 5

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA
FORSKNINGSETISKA
DELEGATIONEN
FINNISH ADVISORY BOARD
ON RESEARCH INTEGRITY

KUTSUSEMINAARI TUTKIJAKOULUILLE ”TUTKIMUSETIIKKA ON AKATEEMISEN YHTEISÖN KESKEINEN RESURSSI”

Keskiviikkona 29.10 klo 9:15-15:30 Tieteiden talo (sali 505), Kirkkokatu 6, Helsinki

OHJELMA:

- 9:15 Aamukahvi ja ilmoittautuminen
- 9:45 Seminaarinavaus
Tutkimuseettistä koulutusta tarvitaan
Kansleri emerita *Krista Varantola*, TENK, puheenjohtaja
- 10:00 Kokemuksia kaikille tohtorikoulutettaville yhteisestä tutkimuseetiikan opetuksesta
koulutusdekaani *Kaisa Tasanen-Määttä*, UniOGS
professori *Riitta Keiski*, Oulun yliopisto
- 10:30 Pakkopulla vai tutkijan voimavara? Kokemuksia tutkimuseetiikan opettamisesta
Yliopistonlehtori *Pekka Louhiala*, Helsingin yliopisto
- 11:00 Plagiointivilppi ohjaustilanteissa opettajan kokemana
Dosentti *Anne Nevgi*, Helsingin yliopisto
- 11:30-12:30 Lounas, omakustanteinen
- 12:30 Artikkeliväitöskirja tutkimusryhmässä — kenelle tekijyys?
Professori *Pirjo Nuutila*, Turun yliopisto
- 13:00 Kenelle tutkimuseetiikan koulutus kuuluu?
Koulutussuunnittelija *Heidi Hyytinen* ja pääsihteeri *Iina Kohonen*, TENK
- 13:30 Työskentelyä ryhmissä, teemoina:
1. Millaisia tutkimuseetiikkaan ja hyvään tieteelliseen käytäntöön liittyviä koulutustarpeita on jatko-opiskelijoilla ja ohjaajilla?
Puheenjohtaja, professori *Riitta Keiski* (sali 505)
 2. Hyväksi havaittuja käytäntöjä tutkimuseettisestä koulutuksesta,
Puheenjohtaja, tutkijatohtori *Petteri Niemi* (sali 405)
 3. Mitä korkeakoulujen yksikkötasolla voitaisiin tehdä akateemisen integriteetin lisäämiseksi?
Puheenjohtaja, professori *Pirkko Walden* (sali 312)
- 15:00 Yhteenveto päivän aiheista, keskustelua
- 15:30 Tilaisuuden päätös

BILAGA 6

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA
FORSKNINGSETISKA
DELEGATIONEN
FINNISH ADVISORY BOARD
ON RESEARCH INTEGRITY

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan syysseminaari

Alaikäisiin kohdistuvan tutkimuksen etiikkaa

Aika: tiistai 11.11.2014 klo 9 - 13

Paikka: Tieteiden talo, sali 104 (Kirkkokatu 6, Helsinki)

OHJELMA:

9.00 Kahvitarjoilu, 2. krs

9.30 *Tervetuloa!*

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan vt. pääsihteeri **lina Kohonen**

9.45 *Lapset tutkimuskohteena - oikeudellinen tarkastelu*

Yliopistonlehtori **Liisa Nieminen** (Helsingin yliopisto)

keskustelua

10.30 *Aineistonhallinta*

Kehittämispäällikkö **Arja Kuula-Luumi** (Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto)

keskustelua

11.15 *Kokemuksia lapsiin kohdistuvan väkivallan tutkimisesta*

Tutkija **Noora Ellonen** (Poliisiammattikorkeakoulu)

keskustelua

12.00 *Dialoginen tieto*

Tutkimusjohtaja **Leena Suurpää** (Nuorisotutkimusseura)

keskustelua

13.00 Seminaari päättyy